

1960

1969

‘**T**elevisieopnamen, het beantwoorden van fanmail, naar de kapper, kleding kopen en natuurlijk platen maken. Blijven zingen en blijven lachen, want het is je vak.’ De voice-over van een oud Polygoon-televisiefragment benadrukt de hectiek van het leven van Willeke Alberti die als tienerster begin jaren zestig samen met haar vader heel Nederland doorkruist om op te treden. Ze is een van de vele jeugdidolen die in die tijd de nederpop op de kaart aan het zetten is. En de kenners zijn het er inmiddels over eens: dat startpunt van de vaderlandse popmuziek werd een aantal jaar daarvoor door de Tielman Brothers met Rock little baby of mine gegeven. Want waar de jazz en blues voor die tijd nog in de Nederlandse huiskamers klonk, brachten Indische en Molukse muzikanten daar vanaf eind jaren vijftig verandering in. Deze rockers kwamen uit Nederlands-Indië onze kant op en introduceerden hier de indorock, naar goed voorbeeld van Elvis Presley die in Amerika inmiddels al een muzikale oerknal teweeg had gebracht. We maken voor het eerst kennis met het fenomeen ‘tieneridool’, en daarmee dus ook met gillende fans en schaamteloze groupies. En waar gerenommeerde zangeressen als Rita Reys, Teddy Scholten, Corry Brokken en wat meer volkse acts zoals De Selvera’s en Zangeres Zonder Naam de boel tot die tijd keurig in bedwang hielden, stond een nieuwe lichterling klaar om te pionieren. Tijd voor verandering, tijd voor teenagers!

STORMMAGHTIGE OPKOMST

De jaren zestig markeren de opkomst van de teenagers, een nieuwe generatie die opstaat en heel andere opvattingen heeft over bijvoorbeeld muziek en het modebeeld. De vrije zaterdag was net ingevoerd en er was voor het eerst na de Tweede Wereldoorlog weer iets meer geld te besteden. De jongeren rennen in het weekend massaal naar de platenzaak, maar willen wel sterren van hun eigen leeftijd. Bij voorkeur een klein beetje internationaal van allure, niet té rock-'n-roll maar ook zeker niet te tuttig. En daar wordt vanuit de Nederlandse platenwereld razendsnel op ingespeeld. En met succes. Zoveel succes dat je het een behoorlijk stormachtige opkomst kunt noemen.

Een van de eerste tienersterren van ons land is Anneke Grönloh en daarmee misschien wel de vrouwelijke voorloopster van de muzikale omslag. De van oorsprong Indonesische familie Grönloh komt na de oorlog per boot naar Nederland, en als ze uiteindelijk in Eindhoven neerstrijken, valt Anneke's talent al snel op bij stadsgenoot Peter Koelewijn. Ze wint het Cabaret der Onbekenden en daarmee een platencontract bij het vermaarde Phonogram – het label dat een hoop zangers en zangeressen onder hun hoede neemt en de jonge sterretjes begeleidt in hun overnight succes. Samen met mannen als Rob de Nijs en Johnny Lion groeit Anneke uit tot een van de grootste idolen van haar generatie en scoort hits met bijvoorbeeld *Paradiso* en *Brandend zand*. Later blijkt alleen dat ze nog tot halverwege de jaren negentig moet wachten tot ze voor het eerst royalty's krijgt uitgekeerd.

Ook de eveneens Eindhovense Ria Valk komt in diezelfde periode op, en weet met het van oorsprong Zweedse nummer *Hou je echt nog van mij, Rocking Billy* de kassa behoorlijk te laten rinkelen. Het is een perfect voorbeeld van de commerciële polderversie van de rock-'n-roll en de muzikale trend van die tijd. Ria doet voor haar doorbraak zelfs nog mee met een Elvis Presley-imitatiewedstrijd, maar daar grijpt ze net naast de winst.

DE HITS:

- Ria Valk – *Hou je echt nog van mij, Rocking Billy* (1960)
- Anneke Grönloh – *Brandend zand* (1962)
- Willeke Alberti – *Spiegelbeeld* (1963)
- Imca Marina – *Harlekino* (1964)
- Trea Dobbs – *Ploem ploem jenka* (1965)

OBSURE TIPS:

- Wanda – *De loco-motion* (1962)
- Ilonka Biluska – *Sugar shack* (1963)
- Conny van Bergen – *Die nacht in Lissabon* (1964)
- Rita Hovink – *Die eerste zoen (Wil ik altijd overdoen)* (1964)

Wie tijdens een concours wel de eerste prijs binnenslepen, zijn Trea Dobbs en Imca Marina, en dat levert ze allebei een platencontract op.

En dan is er natuurlijk nog onze eigen Willeke Alberti. Onder de vleugels van haar toen al bekende vader Willy maakt ze op heel jonge leeftijd haar debuut op het podium. Vroege hits als *Mijn dagboek* en *Spiegelbeeld* vormen de basis voor een carrière die daarna elk decennium zou overleven.

SPRINGPLANK

Niet alleen Anneke, Trea en Imca krijgen in één klap een sterrenstatus door deel te nemen aan een talentenjacht. Die wedstrijden blijken een broedplaats voor bekende namen en het hele land stikt ervan. En dan was er nog het tv-programma *Nieuwe Oogst*, een soort *The Voice of Holland* avant la lettre waar ook een jonge André van Duin zijn doorbraak aan te danken heeft. Een van de deelnemers daarvan is Liesbeth List, een jonge chansonière die niet veel later een onuitwisbare indruk weet achter te laten aan de zijde van haar grote ontdekker Ramses Shaffy. Met vertalingen van bijvoorbeeld Lennaert Nijh, Ernst van Altena en haar toenmalige partner Cees Nooteboom weet

Shirley Zwerus © Eric Koch / Nationaal Archief / Anefo

DE HITS:

- Conny Vandenbos – *Ik ben gelukkig zonder jou* (1966)
- Lenny Kuhr – *Laat maar* (1967)
- Liesbeth List & Ramses Shaffy – *Pastorale* (1968)
- Conny Vink – *De toeteraar* (1969)
- Zangeres Zonder Naam – *Mexico* (1969)

OBSCURE TIPS:

- Sandra Reemer – *Al di là* (1962)
- Ciska Peters – *Niemand zal mijn tranen zien* (1964)
- Suzie – *Johnny lief* (1964)
- Shirley Zwerus – *Bach bijvoorbeeld* (1966)

ze als geen ander werk van bijvoorbeeld Mikis Theodorakis en Jacques Brel te vertolken. Je moet je er maar aan durven wagen.

Ook is er onze Lenny Kuhr, ook al uit Eindhoven, die nationaal wordt opgepikt als ze het Cabaret der Onbekenden wint in 1967. Internationaal breekt ze twee jaar later door als een van de winnaars van het Eurovisie Songfestival in 1969. Haar nummer *De troubadour* groeit uit tot een evergreen en zou haar een leven lang blijven achtervolgen.

Ciska Peters krijgt een platencontract na het winnen van de Grote Prijs van Radio Luxemburg en ook een heel jonge Sandra Reemer doet regelmatig mee aan talentenjachten. De van oorsprong Indonesische zangeres mag op elfjarige leeftijd haar eerste singletje opnemen. Rita Hovink doet al vroeg mee met een wedstrijd van Max van Praag en voor de Haagse Conny Vandenbos blijkt radioprogramma KRO's *Springplank* een belangrijke zet. Ze weet daarna al snel indruk te maken met nummers zoals *Ik ben gelukkig zonder jou*. Dit feministische statement was met zinnen als 'Ik heb net als voor we samen waren het voeteneinde van het bed bij de verwarming neergezet' zijn tijd behoorlijk ver vooruit.

Dan was er nog het invloedrijke Songfestival van Knokke dat bijdroeg aan een duurzame carrière van zangeres en virtuoze pianiste Shirley Zwerus. Niet alleen voor haar trouwens, want tussen 1959 en 1986 vertegenwoordigen tal van Nederlandse zangeressen daar ons land.

BEATMEISJES

Halverwege de jaren zestig begint de beatmuziek de nederpop te domineren, met The Beatles als grote inspiratiebron. Voor een hoop tienersterren breekt hiermee een tijd aan van zichzelf muzikaal opnieuw uitvinden en dat lukt de een beter dan de ander. Er wordt ruimte gemaakt voor een nieuwe lichtung

Margie Ball © Jac de Nijs / Nationaal Archief / Anefo

zangeressen die inspelen op deze nieuwe jeugdcultuur. De eerdergenoemde Shirley Zwerus weet zich moeiteloos om te buigen naar de nieuwe eisen van het publiek, en trekt met haar single *Big boss man* zelfs de aandacht in de Verenigde Staten. Sterker nog: de Amerikanen gaan ervan uit dat ze een zwarte zangeres is, maar het tegendeel blijkt waar te zijn.

Maar er komen meer beatmeisjes op in deze periode: zo was daar opeens Patricia Paay, in eerste instantie met Engelstalig repertoire om daarna als zangeres van Nederlandstalig werk een tijdelijk succesvol uitstapje te maken. Met *Je bent niet hip* scoort ze tegen wil en dank een hit, bijgestaan door Vader Abraham die de ritmesectie bescheiden ondersteunt door met een lepeltje op een colaflesje te tikken. Niet veel later zou La Paay de Engelse taal weer oppakken en ze groeit in de decennia daarna uit tot een nog grotere ster.

Maar het zijn ook de beginjaren van Bonnie St. Claire, ontdekt door producer Peter 'Kom van dat dak af' Koelewijn, de mysterieuze Haagse zangeres Bojoura uit de stal van Golden Earring, de Indonesische Margie Ball en niemand minder dan Linda van Dyck. Die laatste heeft in die tijd een carrière als zangeres, maar Nederland maakt later pas massaal kennis met haar als ze de switch maakt naar actrice.

En dan is er natuurlijk nog Mariska Veres, de beeldschone dochter van een Hongaarse violist die na een aantal mislukte soloplaatjes wordt gevraagd als leadzangeres bij Shocking Blue. Ze zingt het nummer *Venus* zelfs naar de eerste plek van de Amerikaanse hitlijst en is daarmee een van de succesvolste boegbeelden van vrouwen in de nederpop.

DE HITS:

- Margie Ball – *Goodbye to love* (1965)
- Karin Kent – *Dans je de hele nacht met mij* (1966)
- Patricia Paay – *Je bent niet hip* (1967)
- Bojoura – *Frank Mills* (1969)
- Marva Hodge – *Let the sun shine* (1969)
- Shocking Blue – *Venus* (1969)

OBSCURE TIPS:

- Jeannette van Zutphen – *Michel* (1966)
- Lysett – *I know* (1966)
- Nancy Bay – *Lying awake* (1966)
- Dianah – *Kelderbiet* (1966)
- Jenny & The Rascals – *You told me a lie* (1966)
- Els Molenaar – *Gezakt of geslaagd* (1967)
- José den Burger – *Als je alle kranten leest* (1967)
- Bonnie St. Claire – *Tame me tiger* (1967)
- Shirley Zwerus – *Big boss man* (1967)
- Annet Hesterman – *Surrounded by a ray of sunshine* (1968)
- Linda van Dyck – *Sunday kind of feelin'* (1968)

Hearts of Soul © Rob Mieremet / Nationaal Archief / Anefo

ZINGENDE ZUSJES

We denken bij de oorsprong van Nederlandse meidengroepen meestal aan Luv' en de Dolly Dots, maar de basis hiervoor werd al in de jaren zestig gelegd. De Brabantse zusjes De Jong vormen bijvoorbeeld al in het begin van deze jaren The Young Sisters. Later zien we The Harbourlights, inclusief onder andere Ans de Bie en Ina Arnold, die helaas geen langdurige indruk weten te maken. De zusjes Maessen doen dat wel. Bianca, Stella en Patricia zijn afkomstig uit een Indonesisch gezin van elf kinderen en de grote uitverkorenen van de familie om in de spotlights terecht te komen. Oorspronkelijk starten ze als achtergrondzangeressen, maar al snel neemt platenmaatschappij Relax van Willem Duys ze onder hun hoede. Ze nemen het jaar daarop deel aan het Eurovisie Songfestival met *Waterman*. In de jaren zeventig verhuizen ze naar

DE HITS:

- Hearts of Soul – *Fat Jack* (1969)

OBSCURE TIPS:

- The Young Sisters – *Johnny, kom weer hier* (1961)
- The Harbourlights – *Sing me a love song* (1969)

België en worden daar met groepen als Dream Express en LBS de nationale trots van de zuiderburen.

BAANBREKEND

Het Eurovisie Songfestival is in deze jaren inmiddels uitgegroeid tot een respectabel televisiespektakel. En waar het in de jaren vijftig maar liefst twee Nederlandse vrouwen lukt er met de winst vandoor te gaan – Corry Brokken en Teddy Scholten –, zou het tot 1969 duren voordat Lenny Kuhr zich aan dat rijtje kon toevoegen. We zien zangeressen als Greetje Kauffeld, Thérèse Steinmetz en Conny Vandebos, maar die deelnames zijn allemaal niet zo baanbrekend als de deelname van Milly Scott in 1966. Want hoewel Anneke Grönloh met haar Indonesische achtergrond al eerder meedoet, wordt Scott als de eerste zwarte deelnemer van het Songfestival gezien. En daar moest het publiek op z'n zachtst gezegd nog even aan wennen. Met het exotische *Fernando en Filippo* maakt ze de tongen los maar weet ze het niet verder te schoppen dan een vijftiende plek in een tijd dat er nog achttien landen werden vertegenwoordigd. Veel landen waren nog niet aan een deelnemer van kleur gewend, en alleen Engeland en Ierland gaven de zangeres een punt. Bewust of onbewust racisme, verklaarde de zangeres veel later pas.

DE HITS:

- Greetje Kauffeld – *Wat een dag* (1961)
- Annie Palmen – *Een speeldoos* (1963)
- Anneke Grönloh – *Jij bent mijn leven* (1964)
- Conny Vandebos – *'t Is genoeg* (1965)
- Milly Scott – *Fernando en Filippo* (1966)
- Thérèse Steinmetz – *Ring-dinge-ding* (1967)
- Lenny Kuhr – *De troubadour* (1969)

OBSCURE TIPS:

- Joke van den Burg – *Het is voorbij* (1962)
- Shirley Zwerus – *Blijf bij mij* (1965)
- Helen Shepherd – *Wereld* (1966)
- Gonnie Baars – *Ik wil alles* (1968)
- Patricia Paay – *Jij alleen* (1969)

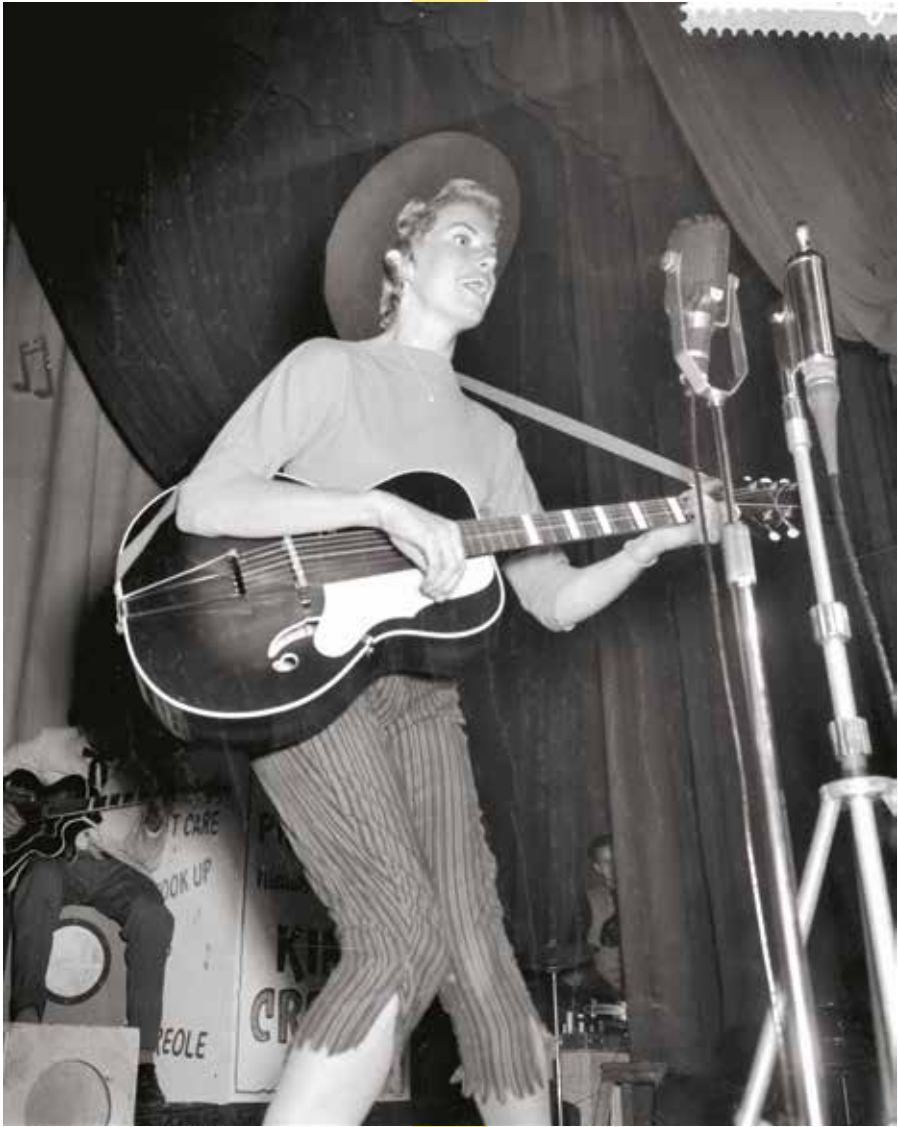
Milly Scott © Eric Koch / Nationaal Archief / Anefo

© Nationaal Archief / Anefo

Anneke Grönloh

 Anneke Grönloh is een van de eerste tienersterren van Nederland. Ze wordt geboren in Nederlands-Indië en brengt haar eerste jaren door in een jappenkamp. Na de bevrijding wordt het gezin herenigd en vertrekken ze per schip naar Nederland. Ze strijken neer in Eindhoven waar ze onder andere rockster en stadsgenoot Peter Koelewijn ontmoet. Als ze het Cabaret der Onbekenden wint in de winter van 1959 blijkt dat het startschot van een grote carrière. Ze zingt Amerikaans repertoire en oosterse liedjes onder de schuilnaam Yokotjang zoals ze ook in het kamp werd genoemd, maar scoort pas echt grote hits met Nederlandstalige nummers als *Brandend zand*, *Soerabaja* en *Cimeroni*. Hoewel de jaren zestig haar succesvolste domein blijken te zijn, blijft de zangeres in de decennia daarna actief met luisterliedjes met vaak Indonesische oorsprong of invloeden. Met de film *Ver van familie* maakt ze op 65-jarige leeftijd zelfs nog haar debuut als actrice en blijft daarmee een bekende naam in de Nederlandse showbusiness tot haar dood in 2018.

© Nationaal Archief / Joop van Bilzen

Ria Valk

‘IK BEN GEEN ZANGERES, IK BEN EEN KOMISCH KIJKNUMMER’

Als Brabants meisje werd er in mijn jeugd altijd al tussen de schuifdeuren voorgedragen, gezongen en gek gedaan. Dan zong ik met mijn gitaar liedjes van Connie Francis, *Lipstick on your collar* bijvoorbeeld. Niet dat ik noten kon lezen hoor, maar dat had ik stap voor stap geleerd uit een blaadje. Ik had ook geen zangles maar leerde het gewoon zelf op mijn kamertje. De grootste reden waarom ik het deed, was de lol, want ik heb het nooit in mijn hoofd gehaald om beroemd te worden. Ik heb ook nog keurig de mulo afgemaakt en ben op een verzekeringskantoor gaan werken. Tot ik door Kees Manders, de broer van Dorus, gevraagd werd om in zijn club te komen optreden. Ik moest zeven keer op een avond het podium op en dan mocht ik country spelen, Franstalige liedjes of jodelen, wat ik maar wilde. Dat verdiende 75 gulden meer dan een maand lang op kantoor, dus die keuze was snel gemaakt.

Niet veel later deed ik mee aan een Elvis Presley-imitatiewedstrijd en met een van de allereerste uitzendingen van het beroemde tv-programma *Nieuwe Oogst*. Daar stond ik als een zingende cowgirl met een gitaar in mijn hand, dus dat was wel opgevallen.

Ik begon veel op te treden en kwam bij Phonogram terecht. Daar werd mij een nummer aangeboden van Stig Anderson, later de manager van ABBA, dat oorspronkelijk een Zweedse wals was. Ze hebben daar iets heel anders van gemaakt en dat werd *Rocking Billy*. Het sloeg in als een bom. Iedereen zong het mee en opeens was ik een ster. Overal waar ik kwam, stond het zwart van de teenagers. Ik moest eens met The Blue Diamonds een winkel openen en toen vroeg de eigenaar met paniek in zijn stem of we via het dak wilden vluchten omdat die menigte zijn zaak aan het vernielen was. Dat deden we dan dus maar.

Het was een prachtige tijd. Samen met artiesten als Willeke Alberti, Anneke Grönloh, Imca Marina, Rob de Nijs, Trea Dobbs en Johnny Lion waren wij de eerste tienersterren van Nederland. De popmuziek was nog maar net

in opkomst. Ik heb er toen nooit bij stilgestaan dat we pioniers waren, en dat doe ik nog steeds niet. Wist ik veel. Ik had toen ook nooit verwacht dat ik het een leven lang vol zou houden. Maar ik ben nu ruim over de tachtig en heb vorig weekend nog opgetreden. Meer dan 65 jaar in het vak, is dat niet om te lachen? Hoe is het mogelijk.

Hoe zelfverzekerd en grappig ik ook overkwam, zo onzeker was ik diep vanbinnen. Ik was me ook helemaal niet bewust van mijn vrouwelijkheid. Ik zag er niet uit, joh. Echt niet hoor. Ik had geen tieten, puntknieën, was heel mager en liep altijd in de gekste outfits. En maar heen en weer springen. Ik had geen idee dat ik mooi was. Als er nu mensen naar me toe komen en zeggen dat ik nog zo'n knappe kop heb, dan weet ik niet wat ik hoor. Ik had nooit gedacht dat ze dat ooit zouden zeggen.

Daarnaast was ik ook altijd veel te volgzaam. Ik heb er echt spijt van dat ik soms niet wat harder tegen mensen in ben gegaan. Mijn eerste man was tevens mijn manager en chauffeur, en die dacht over sommige leuke klussen heel anders. Dan kwam John Lanting naar me toe of ik met hem wilde acteren, dat leek me echt ontzettend leuk, maar kwam mijn man er weer tussen. 'Wat verdient dat?' Nou, dat ging dan niet door omdat de gage te laag was om de hypotheek van af te lossen. Dan ging ik maar weer braaf op de bank zitten. Of ik zat later weleens in de revues van André van Duin om op een krukje te zitten en mooie liedjes te zingen. Joop van den Ende wilde daarna zo graag met me door, maar daar stak mijn echtgenoot een stokje voor. Hij ging altijd met me mee en vond het maar saai dat-ie elke avond in de kleedkamer bij dezelfde mensen zat. Maar ik had ook bepaalde liedjes die ik eigenlijk niet wilde opnemen, maar dan werd ik weer overgehaald om het wel te doen. *Janus, Janus, pak me nog een keer*, dat soort dingen. Hoe verzin je het, haha. Nu zou ik daar geen moeite meer mee hebben, maar toen vond ik het vreselijk. Maar ik was nou eenmaal veel te nederig en heel erg gevoelig voor gezag. Stom hè? Ik denk dat het door mijn vader komt. Die zei altijd: 'Als ik zeg dat dit zwart is, dan is het zwart.' Ook al was het wit. Dat was vroeger gewoon zo en daar had je maar naar te luisteren. Maar tegenwoordig kom ik in opstand.

Maar eerlijk is eerlijk, ik heb het altijd een heerlijk vak gevonden. Wat een plezier heb ik gehad. De pers heeft mij ook altijd goed behandeld, waarschijnlijk omdat ik altijd mijzelf ben gebleven. Dat kwam omdat Willy Alberti in het begin van mijn carrière tegen mij had gezegd: 'Ria, denk erom, je hebt nu heel veel succes en je loopt de ladder op van de showbizz, maar alle mensen die je tegenkomt op de weg omhoog passeer je ook weer op de weg naar beneden.' En zo is het.

Het was soms wel ontzettend hard werken natuurlijk. Ik deed honderd-dertig schnabbels per jaar. Nu denk ik weleens: ik had het wel wat rustiger aan kunnen doen en wat meer kunnen genieten. Dat doe ik nu wel, maar dat is misschien wat aan de late kant. Ik was ook veel van huis en had wel een dochter thuiszitten. Willeke had daar met haar dochter Daniëlle ook last van. Dus we hadden een kindermisje. Maar ja, wat moest ik dan? Mijn man had ook een chauffeur kunnen inhuren in plaats van het zelf te doen en thuis kunnen blijven bij ons kind. Ik moest het geld verdienen. Zo is het toch? Hij ging met mij mee, maar daar vroeg ik niet om. Dan zat-ie 's avonds geld te tellen en in de morgen vertrok hij naar de bank. Daarom hadden we het ook goed en hadden we bijvoorbeeld een boot, maar als moeder was ik niet heel erg zichtbaar. Het is nou eenmaal zo gelopen.

In de bijna zeven decennia dat ik actief ben, heb ik de muziekwereld heel erg zien veranderen. Maar dat is logisch. Vroeger zat ik in de auto, signeerde ik alvast tweehonderd fankaarten en gaf die na het optreden aan iemand om uit te delen. Dan sprongen we snel in de auto, hup, naar de volgende show. Nu moet je met iedereen op de foto. Iedereen wil een selfie. Dan heb ik soms kaakpijn van het lachen. Maar het hoort erbij en ik zeg nooit nee. En het doet me ook altijd heel erg goed als ik merk dat ik mensen blij maak. Dat doe ik inmiddels al bijna een heel leven lang. Want hoeveel mooie liedjes ik ook heb opgenomen, met die carnavalsnummers en gekke bekken heb ik die lach nou eenmaal aan mijn broek hangen. Ik zeg altijd: ik ben geen zangeres, ik ben een komisch kijknummer.